

เกณฑ์การประเมินสุขภาพช่องปาก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

สำนักทันตสาธารณสุข

กรมอนามัย

สถานการณ์สุขภาพเด็กปฐมวัย

Smart kids 4.0

IQ เด็กไทย ป.1 เป็นความต่อเนื่อง ของพัฒนาการ
สมองของเด็กปฐมวัย 0-5ขวบ

ข้อมูลล่าสุดปี60 วัดด้วย Denver II

พัฒนาการสมอง เฉลี่ย ร้อยละ 71.93

พัฒนาการที่ส่งสัยล่าช้ามากที่สุด คือ ด้านภาษา
ที่นำสังเกต 0-2ขวบ พัฒนาการสมอง มากกว่า 3-5ขวบ
ชัดเจนมาก ต่างกัน ร้อยละ 20 ยิ่งโต ยิ่ง ล่าช้า มาก
ดังนั้น คุณย่เด็กเล็กคุณภาพ คือ คำตอบ

วชิระ เฟื่องจันทร์

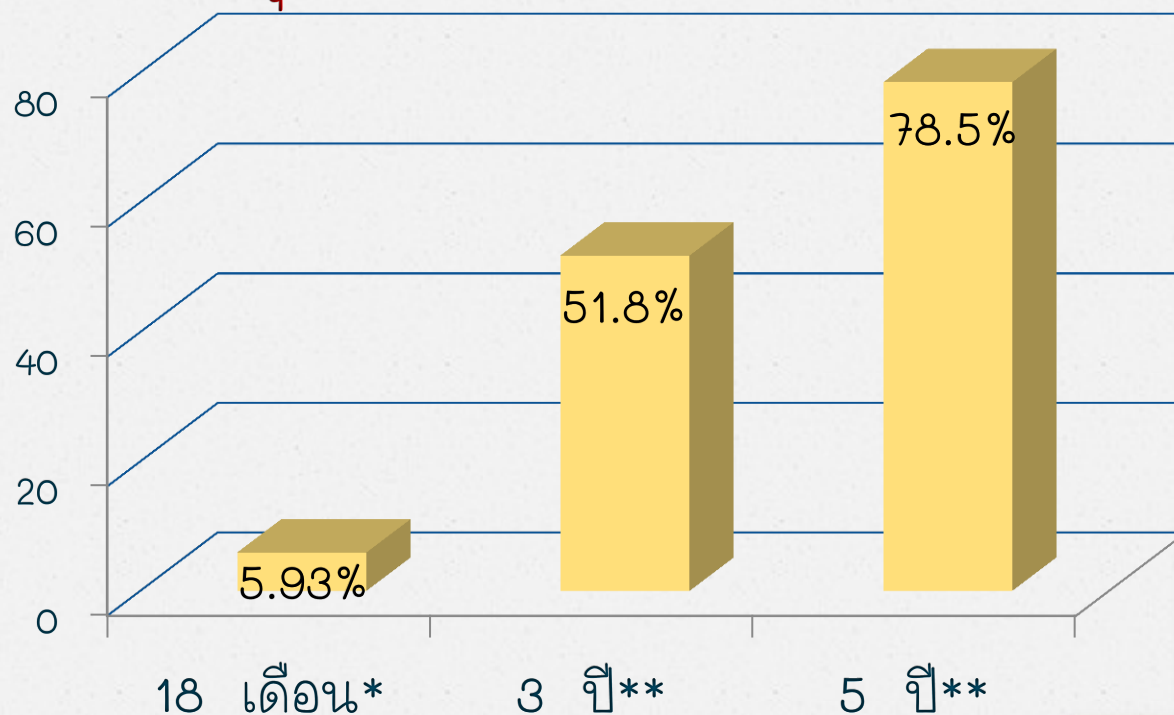
อธิบดีกรมอนามัย

5 ส.ค.60

สถานการณ์สุขภาพเด็กปฐมวัย

ฟันน้ำนมผุ

*รายงานระบบHDC ข้อมูลservice plan สาขาสุขาภช่องปาก 2559

**ผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพระดับประเทศ ครั้งที่ 7 ปี2555

ความสำคัญของฟันน้ำนม

- ใช้บดเคี้ยวอาหาร

- ป้องกันฟันแท้ขึ้นเก

- ช่วยให้เด็กออกเสียงได้ชัดเจน

- ช่วยเสริมให้ใบหน้าน่าเอ็นดู

- ได้รับสารอาหารครบถ้วน

- ใบหน้า/ขากรรไกรเติบโตสมส่วน

- มีใบหน้าที่สวยงาม

- เกิดความมั่นใจและกล้าแสดงออก

ผลกระทบของพืชน้ำนมมุดต่อสุขภาพเด็ก

๐ ปัญหาภาวะโภชนาการ

๐ ปัญหาด้านการเจริญเติบโต

๐ ปัญหาด้านพัฒนาการ

๐ ปัญหาเรื่องการติดเชื้อ

เกณฑ์ประเมิน สุขภาพช่องปาก

มาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ 1.4 การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค

1.4.3 อาคารต้องมีพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วนตามกิจวัตรประจำวัน

รายการพิจารณา

เด็กอายุ 0-2 ปี มีมุมสำหรับให้ครู/ผู้ดูแลเด็กทำความสะอาดช่องปากและแปรงฟันให้เด็กตั้งแต่ฟันซี่แรกขึ้น เน้นมุมที่มีแสงสว่างเพียงพอ เพื่อให้มองเห็นฟันได้ชัดเจน

มาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.4.5 ห้องน้ำ/ห้องส้วม ที่สำหรับแปรงฟัน

๐ รายการพิจารณา

เด็กอายุ 2 ปีขึ้นไป มีที่สำหรับแปรงฟันให้เหมาะสมกับเด็ก
สะอาด ไม่มีคราบสกปรก ไม่มีน้ำขัง _____ ไม่เฉอะแฉะ ไม่ลื่น ถ้ามีก๊อกน้ำ
น้อย ควรมีถังสะอาดใส่น้ำ และภาชนะกลางใช้ตักน้ำจากถังใส่ในแก้วให้
เด็ก กรณีจัดสถานที่แปรงฟันเป็นโครงสร้างถาวร ควรมีจำนวนก๊อกน้ำที่
เหมาะสมกับตัวเด็กและเพียงพอ มีกระจกหลังอ่างน้ำ ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ในการช่วยสอนเด็กแปรงฟัน การที่เด็กเห็นตัวเองจากกระจก
จะกระตุ้นให้เด็กอยากแปรงฟัน และทำให้เด็กแปรงฟันได้นานขึ้น

มาตรฐานด้านที่ 2 การดูแลและกระบวนการจัด ประสบการณ์เรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ 2.2 ส่งเสริมและดูแลสุขภาพ

- 2.2.2 ครู/ผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง ด้านการกิน การล้างมือ การแปรงฟัน การเล่น การนอน และการรักษาความสะอาด การป้องกันการติดเชื้อ การป้องกันอุบัติเหตุต่อตนเองและผู้อื่น และภัยจากคนแปลกหน้า

รายการพิจารณา

เด็กอายุ 0-2ปี ได้รับการแปรงฟันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ตั้งแต่มีฟันซี่แรกขึ้น โดยครู/ผู้ดูแลเด็กหลังจากอาบน้ำ ทุกวัน

เด็กอายุ 2 ปีขึ้นไป มีการจัดกิจกรรม“แปรงฟันหลังอาหาร
กลางวัน”ทุกวัน เพื่อการสร้างสุขนิสัย การแปรงฟันให้แก่เด็ก
โดยมีครู/ผู้ดูแลเด็กควบคุมดูแลการแปรงฟันของเด็ก และฝึก
ทักษะการแปรงฟันให้เด็ก

มาตรฐานด้านที่ 2 การดูแลและกระบวนการจัด ประสบการณ์เรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

อุปกรณ์การแปรงฟัน

1. เด็กทุกคนมีแปรงสีฟัน แก้วน้ำ และผ้าเช็ดหน้าเป็นของตนเอง
2. แปรงสีฟันที่ใช้ มีคุณภาพ อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน คือ ขนแปรงนุ่ม หน้าที่ัดตรง ขนแปรงไม่บานและไม่มีคราบสกปรก
3. ใช้ยาสีฟันสำหรับเด็กที่ผสมฟลูออไรด์ เพื่อให้ได้ผลในการป้องกันฟันผุ
4. เก็บแปรงสีฟัน แก้วน้ำ และผ้าเช็ดหน้า ของเด็กแต่ละคนแยกจากกันไม่ให้สัมผัสกัน ไว้ในที่โปร่ง ไม่อับชื้น ปลอดภัยต่อแมลงที่เป็นพาหะของเชื้อโรค การจัดเก็บแปรงสีฟัน ควรวางแปรงสีฟันตั้งขึ้น เพื่อไม่ให้น้ำจากด้ามแปรงหยดใส่หัวแปรงสีฟัน
5. สถานที่แปรงฟัน ควรมีก๊อกน้ำ มีการระบายน้ำที่ดี หากไม่มีอ่างล้างมือแปรงฟัน ต้องดูแลไม่ให้มี น้ำขังเฉอะแฉะ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อเด็ก

เกณฑ์การพิจารณา

ใช้เกณฑ์เดียวกับ ๒.๒.๒ ครู ผู้ดูแลเด็ก
จัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมสุขภาพให้เด็กมีอุปนิสัยใน
การทำกิจวัตรประจำวัน

ข้อมูลประกอบการพิจารณา ครูผู้ดูแลเด็กดูแล
สุขภาพช่องปากและจัดกิจกรรมแปรงฟันให้แก่เด็ก

มาตรฐานด้านที่ 2 การดูแลและกระบวนการจัด ประสบการณ์เรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

๐ ตัวบ่งชี้ 2.2 ส่งเสริมและดูแลสุขภาพ

2.2.3 ครู/ผู้ดูแลเด็กตรวจสอบสุขภาพอนามัยและความสะอาดของร่างกายและช่องปากประจำวัน

๐ รายการพิจารณา

การตรวจความสะอาด ครู/ผู้ดูแลเด็ก ตรวจฟันเด็กไปพร้อมกับการตรวจสุขภาพทั่วไปหรือตรวจภายหลังที่เด็กแปรงฟันแล้ว โดยใช้หลอดพลาสติกเล็กๆ ปลายตัดมน เช็ดดูคราบจุลินทรีย์บนผิวฟัน ฟันที่สะอาดจะต้องไม่มีคราบติดออกมากับปลายหลอด หากพบว่ามีคราบติดออกมากับปลายหลอด แสดงว่ายังแปรงไม่สะอาด ครู/ผู้ดูแลเด็กต้องแปรงซ้ำ ฝึกทักษะการแปรงฟันให้เด็กเพิ่ม และแนะนำให้ผู้ปกครองแปรงฟันเด็กที่บ้านทุกวัน

○ การตรวจความสะอาด

ฟันสะอาด ผิวเรียบเป็นมัน

ฟันไม่สะอาด มีคราบจุลินทรีย์
เมื่อใช้หลอดปลายมนขูดจะมีคราบ
ติดออกมากับปลายหลอด

การตรวจฟันผุ ควรตรวจทอมละ1ครั้ง หรือทุก6เดือนหากพบว่า

ฟันมีรอยสีดำ หรือเริ่มมีรูผุ ควรแนะนำผู้ปกครองให้พาเด็กไปพบทันตบุคลากร

รอยขาว

ช่อง

แนะนำการแปรงฟันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์
ส่งต่อทันตบุคลากรเพื่อทาฟลูออไรด์วาร์นิช
ป้องกันฟันผุ

ส่งต่อทันตบุคลากร
เพื่อรับการรักษา เช่น การอุดฟัน

ผุเป็นรู

มาตรฐานด้านที่ 2 การดูแลและกระบวนการจัด ประสบการณ์เรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

๐ ตัวบ่งชี้ 2.2 ส่งเสริมและดูแลสุขภาพ

2.2.4 ครู/ผู้ดูแลเด็กเฝ้าระวังติดตามการเจริญเติบโตของเด็กเป็นรายบุคคล และตรวจสุขภาพด้านฟัน สายตา หู วัตอีคิว เป็นระยะตามกำหนด

๐ รายการพิจารณา

เด็กทุกคนได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากโดยทันตบุคลากร
เป็นระยะตามกำหนดที่ระบุในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก

๐ ข้อมูลประกอบการพิจารณา บันทึกผลการตรวจสุขภาพช่องปาก
เด็กโดยทันตบุคลากร

มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กสำหรับเด็กปฐมวัย

๐ ตัวบ่งชี้ 3.1 ข เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม

3.1.2 เด็กมีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพตนเองตามวัย (ได้แก่ ล้างมือถูกวิธี แปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกวันให้สะอาด ปิดปากเวลาไอหรือจาม และรู้จักทิ้งขยะให้ถูกที่)

๐ รายการพิจารณา

มีกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวัน

๐ ข้อมูลประกอบการพิจารณา

บันทึกผลการตรวจสุขภาพช่องปากเด็ก

มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กสำหรับเด็กปฐมวัย

๐ ตัวบ่งชี้ 3.1 ข เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม

3.1.3 เด็กมีสุขภาพช่องปากดี ไม่มีฟันผุ

๐ รายการพิจารณา

เด็กมีสุขภาพช่องปากดี ไม่มีฟันผุ ตรวจโดยทันตบุคลากรอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

๐ เกณฑ์การพิจารณา

เกณฑ์	รายละเอียด
ไม่ผ่าน (0)	เด็กไม่มีฟันน้ำนมผุ (Caries free) < ร้อยละ 40
ผ่าน (1)	เด็กไม่มีฟันน้ำนมผุ (Caries free) > ร้อยละ 40-50
ดี (2)	เด็กไม่มีฟันน้ำนมผุ (Caries free) > ร้อยละ 50
ดีมาก (3)	เด็กไม่มีฟันน้ำนมผุ (Caries free) > ร้อยละ 55

Caries free หมายถึง เด็กที่ปราศจากฟันผุ การอุดฟัน และการถอนฟัน

ดาว์นโหลดเอกสาร

- ❖ เว็บไซต์สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย

<http://dental2.anamai.moph.go.th/ewtadmin/ewt/dental/main.php?filename=pd#article>

- ❖ คู่มือแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย (ศพด. คุณภาพ) สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

Thank you

